

UNIVERZITET SINGIDUNUM
FAKULTET ZA TURISTIČKI I HOTELIJERSKI MENADZMENT

DIPLOMSKI RAD

NA TEMU :

**Evropska Unija sa posebnim osvrtom na Evropsku
Komisiju i njen uticaj na evropski turizam**

Profesor:
Prof. Dr Gordana Gasmi

Kandidat:
Mizdrak Nikola
Br. indeksa III-8/2007

Beograd, 2009.

SADRŽAJ:

Uvod	4
1. Počeci Evropske Unije	5
2. Evropska Unija	7
2.1 Neki od osnovnih principa funkcionisanja EU	8
2.2 Najvažnije institucije Evropske Unije	9
2.3 Izvori prava Evropske Unije	13
3. Evropska Komisija	15
3.1 Sastav i unutrašnja organizacija	15
3.2 Nadležnost Evropske Komisije	16
3.3 Ugovor iz Amsterdama i dopune u odnosu na Komisiju EU	18
3.4 Evropska Komisija nakon ugovora iz Nice	19
3.4.1 Sastav Komisije	19
3.4.2 Sastav Komisije posle čirenja EU	19
3.4.3 Naimenovanje Komisije	20
3.4.4 Jačanje pozicije predsednika Komisije	20
4. Komisija EU i njen uticaj na turizam kroz dopunjenu Lisabonsku strategiju	21
4.1 Turizam i dopunjena Lisabonska strategija	21
4.1.1 Širenje sektora turizma u EU	21
4.1.2 Izazovi sa kojima se suočava turizam	22
5. Dopunjena evropska turistička polisa (kroz dopunjenu Lisabonsku strategiju)	24
5.1 Glavne mere koje utiču na turizam	24
5.1.1 Unapređivanje regulative u oblasti turizma	24
5.1.2 Uredbe-koordinacija	25
5.1.3 Primena evropskih finansijskih instrumenata	25
5.2 Promocija održivosti sektora turizma u EU	27
5.2.1 Evropska agenda 21 o turizmu	27
5.2.2 Posebna akcija podrške u cilju održivosti evropskog turizma	28
5.3 Povećanje razumevanja i vidljivosti turizma	29
5.3.1 Napredovanje u razumevanju evropskog turizma	29
5.3.2 Podržavanje promocije evropskih destinacija	29
5.3.3 Promocija marketinga u turizmu	30
5.4 Percepcija javnog mnjenja u EU o turizmu	30
6. Inicijativa Evropske Komisije za održivim razvojem turizma	33
7. Programi Evropske Komisije i uticaj istih na turizam Srbije	35

7.1 Opšti pregled	35
7.2 Cilj i svrha ovog programa	35
7.3 Očekivani uticaj investicija	36
Zaključak	39
Literatura	40

UVOD

Kroz ovu temu sam pokušao da prikažem neke od osnovnih principa funkcionisanja Evropske unije, sa posebnim osvrtom na Evropsku Komisiju i promene koje su se dešavale u toj instituciji (promene u odnosu na njene nadležnosti) tokom primenjivanja svakog od donetih ugovora, počev od Ugovora iz Mاستrihta ,preko Ugovora iz Amsterdama pa sve do ugovora iz Nice. Svaki od ovih Ugovora je donosio neke nove nadležnosti, promene u sastavu i jačanju Evropske Komisije kao institucije Evropske Unije.

Evropska Komisija je imala mnogo udela u formiranju raznih programa i akcija koji su pomogli razvoju Evropskog turizma ,pospešili njegovu konkurentnost na Svetskom tržištu koje postaje sve razvijenije i raznovrsnije, a i u održivom razvoju turizma, koji će nam pomoći da u dužem vremenskom periodu očuvamo turističke regije i atrakcije (kako prirodne tako i kulturne) Evrope, za generacije koje dolaze.

Evropska Komisija je programima i savetima pomogla i Srbije u borbi za održivost prirodnih i kulturnih resursa i razvoju turizma. A jedan od tih programa koji je prikazan u ovom radu je „IPA program prekogranične saradnje Rumunije i Srbije od 2007- 2013 god. „

1. POČECI EVROPSKE UNIJE

Prvi korak ka evropskoj integraciji učinilo je šest zemalja: Belgija, SR Nemačka, Francuska, Italija, Luksemburg i Holandija, koje su 1951. godine osnovale zajedničko tržište uglja i čelika (Pariski ugovor o osnivanju Evropske zajednice za ugalj i čelik (ECSC) od 18. aprila 1951. godine). Ovo tržište je okupilo ove države kao ravnopravne učesnike koji sarađuju u okviru zajedničkih institucija, sa ciljem da se u još nestabilnoj situaciji posle Drugog svetskog rata obezbedi mir između pobedničkih i pobedenih nacija Evrope. Ubrzo je usledilo i osnivanje Evropske zajednice za atomsku energiju (EVROATOM), osnovane 25.marta 1956.godine.

Ovih šest zemalja - "Evropa šestorice" (Evropa 6) je zatim odlučilo da 1957. godine stvori Evropsku ekonomsku zajednicu (EEC) zasnovanu na zajedničkom tržištu širokog niza roba i usluga (Rimski ugovor o osnivanju Evropske ekonomske zajednice (EEC) i Evropske zajednice za atomsku energiju (Euratom) od 25. marta 1957. godine). Carine u trgovini između ovih šest zemalja potpuno su ukinute 1. jula 1968. godine, a tokom 60-ih godina 20. veka utvrđene su i zajedničke politike - konkretno u oblasti trgovine i poljoprivrede.

Ovaj poduhvat bio je toliko uspešan da su i Danska, Irska i Velika Britanija odlučile da se pridruže Zajednicama - "Evropa devetorice" (Evropa 9). Prvo proširenje od šest na devet članova izvršeno je 1973. godine. U isto vreme, Zajednice su preuzele nove zadatke i uvele nove politike: socijalnu, regionalnu i ekološku. U cilju sprovođenja regionalne politike 1975. godine osnovan je Evropski fond za regionalni razvoj.

Dalji razvoj ove najznačajnije evropske integracije išao je preko Jedinstvenog evropskog akta 1986.godine, da bi politička integracija bila krunisana Mastihtskim ugovorom 7.februara 1992.godine kada je stvorena Evropska unija (Ugovor iz Mastrihta stupio je na snagu 1.novembra 1993). Ugovorom iz Amsterdama od 17.juna 1997.godine (stupio na snagu 1.maja 1999), izvršene su izvesne reforme u Uniji sa ciljem jačanja saradnje i pojednostavljenja sistema Evropske unije. To je već bila "Evropa petnaestorice" (Evropa 15).

Od 1.januara 1999.godine u Evropskoj uniji započela je treća etapa izgradnje Evropske monetarne unije uvođenjem jedinstvene evropske valute - evra. U prelaznom periodu od 1.januara 1999. do 31.decembra 2001.godine plaćanja su mogla da se vrše u evru i u nacionalnim valutama, a od 1. januara 2002.godine u članicama Evropske monetarne unije banknote i kovani novac denominirani u evru su jedino zakonsko sredstvo plaćanja.

Godine 2004. prijemom novih deset država u članstvo Evropske unije (Češka, Estonija, Kipar, Letonija, Litvanija, Malta, Mađarska, Poljska, Slovačka i Slovenija,

"Evropa petnaestorice" postaje "Evropa dvadesetpetorice" (Evropa 25) čime Evropska unija značajno proširuje svoje granice prema Istoku i Jugu Evrope.

Evropska unija je 1. januara 2007. godine, nakon prijema Bugarske i Rumunije, postala "Evropa dvadesetsedmorice" (Evropa 27). ⁽¹⁾

(1) informacije su preuzete sa site-a projurisa www.projuris.org

2. EVROPSKA UNIJA

Evropska unija je regionalna evropska organizacija država u kojoj evropske države ostvaruju svoje interese kroz saradnju i zajedničko vođenje spoljne politike i bezbednosne politike potvrđivanjem svoga identiteta na međunarodnom planu, uspostavljanjem ekonomske i monetarne unije, stvaranjem jedinstvenog ekonomskog prostora bez unutrašnjih granica i jačanjem privredne i društvene kohezije među državama članicama. Takođe, one ostvaruju saradnju u oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova zajedničkim i jedinstvenim uređivanjem pitanja iz tih oblasti, zaključivanjem regionalnih multilateralnih, umesto bilateralnih, međunarodnih ugovora, jedinstvenim rešavanjem pitanja prelaska granica u Evropskoj uniji, viza, imigracije, azila, formiranjem zajedničke evropske policije (EUROPOL) radi suzbijanja najtežih oblika međunarodnog kriminala vezanog za ratne zločine, promet oružja i droge i finansijske malverzacije.

Evropska unija, za sada, nema svojstvo pravnog lica. Međutim sve tri napred navedene evropske zajednice, osnovane pedesetih godina, zadržale su svaka svoj međunarodnopravni subjektivitet.

DRŽAVE ČLANICE

stanje: februar 2007.

Države članice EU 15:

1. Austrija ; 2. Belgija ; 3. Danska; 4. Finska; 5. Francuska; 6. Grčka ;
7. Holandija; 8. Irska; 9. Italija; 10. Luksemburg ; 11. Nemačka; 12. Portugal;
13. Španija; 14. Švedska; 15. Velika Britanija

Države članice od 01. 05. 2004. - EU 25:

16. Češka; 17. Estonija; 18. Kipar; 19. Letonija; 20. Litvanija; 21. Mađarska; 22. Malta;
23. Poljska; 24. Slovačka; 25. Slovenija

Države članice od 01. 01. 2007. - EU 27:

26. Bugarska
27. Rumunija

Države kandidati:

- Turska
- Hrvatska
- Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija

Države Evrope Izvan Evropske Unije:

- Albanija; Andora; Belorusija; Bosna i Hercegovina; Crna Gora; Island; Hrvatska; Lihtenštajn; Makedonija; Moldavija; Monako; Norveška; Rusija; San Marino; Srbija; Švajcarska; Turska; Ukrajina; Vatikan

2.1 NEKI OD OSNOVNIH PRINCIPA FUNKCIONISANJA EU

"ČETIRI VELIKE SLOBODE" U EVROPSKOJ UNIJI

- sloboda kretanja roba
- slobodu pružanja usluga
- slobodu cirkulacije kapitala
- slobodu kretanja ljudi

USLOVI ZA EVROPSKU MONETARNU UNIJU

Da bi država koja pretenduje na članstvo u Evropskoj uniji mogla uzeti učešće u Evropskoj monetarnoj uniji, mora da pre pristupanja ispuni tzv. kriterijum konvergencije, što znači da svaka država mora:

1. da dokaže trajnu stabilnost cena,
2. da ne iskaže preterani budžetski deficit,
3. da dve godine nije prouzrokovala napetost deviznog kursa u Evropskom monetarnom sistemu i
4. da njena dugoročna kamatna stopa bude najviše za 2% viša nego u zemljama sa najstabilnijim cenama.

"BELA KNJIGA" EVROPSKE UNIJE - PRIPREMA PRIDRUŽNIH ZEMALJA CENTRALNE I ISTOČNE EVROPE ZA INTEGRACIJE U UNUTRAŠNJE TRŽIŠTE UNIJE

Evropska unija je 1995. godine, objavila Kodeks ponašanja , Belu knjigu - priprema pridruženih zemalja Centralne i Istocne Evrope za integraciju u unutrašnje tržište Unije (White paper - Preparation of the Associated Countries of Central and Eastern Europe for

Integration into the Internal Market of the Union) , u kom navodi 23 oblasti u kojima države zainteresovane za učlanjenje treba izvršiti potrebna zakonska usklađivanja sa pravnim sistemom Evropske unije: 1) slobodno kretanje, 2) konkurencija, 3) slobodan promet i bezbednost industrijskih proizvoda, 4) socijalna politika i zaštita, 5) poljoprivreda, 6) transport, 7) audiovizuelne usluge, 8) zaštita životne sredine, 9) telekomunikacije, 10) direktno oporezivanje, 11) slobodan promet robe, 12) javna potrošnja, 13) finansijske usluge, 14) zaštita ličnih podataka, 15) zakon o kompanijama, 16) računovodstvo, 17) građansko pravo, 18) priznavanje profesionalnih kvalifikacija, 19) oblast intelektualne svojine, 20) energija, 21) carinska unija, 22) indirektno oporezivanje, 23) zaštita potrošača.

KONSTITUTIVNI PROPISI EVROPSKE UNIJE

Osnovna pravila Evropske unije sadržana su u više ugovora. Prvobitna dva ugovora:

- Pariski ugovor o osnivanju Evropske zajednice za ugalj i čelik (ECSC) iz 1951. godine,
- Rimski ugovor o osnivanju Evropske ekonomske zajednice (EEC) i Evropske zajednice za atomsku energiju (Euratom) iz 1957. godine.

docnije su izmenjeni i dopunjeni sledećim dokumentima, kojima su stvorene veoma čvrste pravne veze između država članica EU:

- Jedinstveni evropski akt (1986),
- Ugovor o Evropskoj uniji (Mastriht 1992),
- Ugovor iz Amsterdama (1997) i
- Ugovor iz Nice (2001)

Osim ovih statusno-organizacionih akata, poseban značaj za države članice ima Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda od 4. novembra 1950. godine, sa svojim docnijim Protokolima.

2.2 NAJVAŽNIJE INSTITUCIJE EVROPSKE UNIJE

1. Savet Evropske unije, koji čine sve države članice
2. Evropski parlament, koji čine građani i
3. Evropska komisija, kao politički nezavisno telo koje zastupa kolektivne evropske interese, I ima nadnacionalni karakter
4. Evropski sud pravde

EVROPSKI SAVET

Evropski savet čine šefovi država i vlada zemalja članica EU, kao i predsjednik Evropske komisije. Njima u radu pomažu ministri inostranih poslova i jedan član Evropske komisije. Evropski savet se sastaje najmanje dva puta godišnje pod predsjedništvom šefa države ili vlade zemlje članice koja predsedava Savetom ministara EU. Posle svakog ovakvog zasedanja Evropski savet podnosi Evropskom parlamentu izveštaj, a takođe podnosi i godišnji izveštaj o ostvarenom napretku Unije. Evropski savet je neformalni organ, koji nije strogo institucionalizovan i tome je i njegova snaga i značaj, jer kada se jave ozbiljne nesuglasice među državama članicama, kada se jave problemi koji su od suštinskog, strateškog značaja za dalji integracioni proces, njegova konstruktivna i ingretativna uloga dolazi do punog izražaja. Graditelji evropske integracije su ostavili širok manevarski prostor Evropskom savetu nastojeći da, izostavljanjem ovog tela iz striktno pravne regulacije EU, smanje njegov preterani formalizam i obezbede što veću efikasnost i rukovodeći uticaj na dalji razvoj EU.

SAVET MINISTARA

U Savetu ministara, koji čine predstavnici svake države članice u rang ministara određenih resora, države su, kao i u Evropskom savetu, neposredno zastupljene. Radom Saveta ministara predsedava svaka zemlja članica u vremenskom periodu od šest meseci. Sastav Saveta se menja u zavisnosti od oblasti koja se razmatra. Ako je u pitanju poljoprivreda Savet će činiti ministri poljoprivrede, ako je u pitanju spoljna politika - ministri inostranih poslova. Savet ministara spoljnih poslova, poznat kao Savet za opšte poslove ima zadatak da koordinira rad ostalih resornih zasedanja Saveta i da usklađuje države članice u oblasti spoljne politike.

Savet ministara i Evropski parlament su centralni zakonodavni organi u Evropskoj uniji. Savet učestvuje u usvajanju budžeta EU, takođe sklapa međunarodne ugovore u kojima je kao pregovarač učestvovala Evropska komisija. Savet ministara donosi odluke jednoglasno, prostom većinom ili kvalifikovanom većinom, a kad je reč o najvažnijim pitanjima - putem konsenzusa.

EVROPSKI PARLAMENT

Evropski parlament čine neposredno izabrani predstavnici građana zemalja EU, tako da ova institucija daje Uniji demokratski legitimitet i dodatno deatizuje Evropsku uniju. Poslanici Evropskog parlamenta se biraju na osnovu izbornih sistema svake od država članica EU, počevši od 1979. godine, a njihov mandat traje pet godina. Poslednji neposredni izbori za Parlament održani su 2004. godine. Parlamentarci su grupisani po političkoj, a ne nacionalnoj pripadnosti, što Evropski parlament čini međunarodnom institucijom izraženog nadnacionalnog karaktera.

Sedište Evropskog parlamenta se nalazi u Strazburu. Efikasan rad Parlamenta potpomažu Biro, Generalni sekretarijat, Komiteti (stalni i privremeni) i radne grupe. Evropski parlament ima: 1) zakonodavna ovlašćenja, kroz učešće u predlaganju i usvajanju propisa EU, 2) budžetska ovlašćenja, jer raspravlja o predloženom budžetu i može ga odbiti što celu proceduru usvajanja vraća na početak, 3) kontrolna ovlašćenja u donošenju odluka, izboru organa, itd.

Evropski parlament je snažan pokretač evropske politike. To je centralno mesto za raspravu u Evropskoj uniji, mesto gde se susreću, prepliću i promovisu nacionalni stavovi zemalja članica u pogledu kreiranja politika unutar Unije.

(slika 1, zgrada Evropskog Parlamenta u Strazburu)

EVROPSKA KOMISIJA

Evropska komisija štiti osnovne tekovine EU i stara se o primeni i zaštiti konstitutivnih ugovora EU. Komisija prati izvršavanje Ugovora i propisa kako u zemljama članicama tako i u samim zakonodavnim organima Unije - Savetu, Parlamentu i drugim pomoćnim telima.

Predsednika i članove Evropske komisije predlažu i imenuju vlade država članica EU, a nakon što dobiju saglasnost Evropskog parlamenta, oni su u svom radu potpuno nezavisni u odnosu na svoje matične države. Članovi Evropske komisije (komesari) se biraju na

period od pet godina i izvršavaju svoje dužnosti u opštem interesu Unije. Mogu zastupati samo interese Evropske unije i ne smeju primati bilo kakva uputstva od bilo koje vlade ili države. Sa svoje strane države članice se, takođe obavezuju da će poštovati načelo nezavisnosti članova Komisije. Danas Evropska komisija ima 25 članova (svaka država članica ima po jednog komesara), mada je predviđeno da u budućnosti dođe do smanjenja broja članova ovog tela uz uvođenje principa rotacije. Članovi Komisije se sastaju jednom sedmično radi donošenja odluka o pitanjima iz njihove nadležnosti ili pokretanja inicijativa za donošenje neophodnih komunitarnih akata. Komesari su zaduženi za pojedine oblasti iz nadležnosti Komisije. Pomoćne službe ove institucije su Generalni direktorati, kao i opšte i unutrašnje službe.

EVROPSKI SUD PRAVDE

Evropski sud pravde, sa sedištem u Luksemburgu, je od vitalnog značaja za nesmetano funkcionisanje Evropske unije, budući da on: 1) daje meritorna tumačenja konstitutivnih Ugovora, 2) rešava sporove između komunitarnih organa, kao i sporove između tih organa i država članica EU u oblasti primene komunitarnog prava, 3) stara se o primeni i poštovanju komunitarnog prava (kontrola zakonitosti akata komunitarnih organa, sporovi o naknadi štete prouzrokovane od strane komunitarnih organa ili službenika EU i sl.). Sud čine 25 sudija koji se biraju na šest godina. Njima u radu pomaže osam pravobranilaca. Sud je jedina institucija koja na zahtev nacionalnih sudova može dati presudom tumačenje Ugovora i zakona Unije. Kada se pitanje ovakve prirode pojavi pred nacionalnim sudom on može tražiti odluku Evropskog suda pravde.⁽²⁾

(2) informacije su prikupljene sa www.projuris.org, gde se ujedno može naći i više informacija o datoj temi

(slika 2, zastava Evropske Unije)

2.3 IZVORI PRAVA EVROPSKE UNIJE

Izvori prava Evropske Unije svrstavaju se u primarne I sekundarne.

Primarni izvori obuhvataju pravne norme sadržane u osnivačkim ugovorima I dopunskim dokumentima, kao što su protokoli I dopunski ugovori. Ugovor o Evropskoj uniji (1997), Ugovor o osnivanju Evropske zajednice za ugalj I čelik (1951), Ugovor o osnivanju Evropske ekonomske zajednice (1957) I Ugovor o osnivanju Evropske zajednice za atomsku energiju (1957). Ovi ugovori su više puta menjani I dopunjavani- Jedinstveni evropski akti (1986), Sporazumom iz Mاستrihta (1992), Sporazumom iz Amsterdama (1997) I Sporazumom iz Nice (2000). 13.decembra 2007.godine je u Lisabonu potpisan document o reformi Sporazuma o Evropskoj uniji, koji bi posle neophodne ratifikacije u nacionalnom parlamentu (odnosno referendumu u Irskoj) trebalo da stupi na snagu 01.01.2008.godine. Ovaj sporazum sadrži u velikoj meri

odredbe iz teksta Ustava koji je propao na referendumima u nekim drzavama članicama, a da bi se ovaj put izbegla takva opasnost, o dokumentu se uglavnom odlučuje u nacionalnim parlamentima. Predviđen je veliki broj promena u odnosu na postojeće stanje, između ostalog – Evropski savet će umesto u 137 ubuduće odlučivati u 181 političkoj oblasti, smanjuje se broj komesara od 2014. sa 27 na 18, Povelja o osnovnim pravima dobija obavezujuću pravnu snagu kao I ugovori, predviđa se čvešća saradnja u oblasti pravosuđa I unutrašnjih poslova, itd.

Sekundarni izvori (sekundarno zakonodavstvo) označava pravne norme izvedene iz ugovora I koje sadrže odluke donete od strane evropskih institucija, saglasno ovlašćenjima koja su im data ugovorom. Sekundarne izvore stvaraju, pre svega, Savet I Komisija. U sekundarne izvore spadaju – uredbe (Regulations), uputstva (Directives) I odluke (Decisions). Osim ovih obavezujućih akata, u sekundarno zakonodavstvo spadaju I preporuke, mišljenja I drugi ‘neimenovani akti’, koji nemaju obavezujući karakter.⁽³⁾

(3) Dr. Goran Obradović i Milan Jevtić „Značajni aspekti radnog prava Evropske Unije,, - Beograd 2008.
Dr Gordana Gasmi „Pravo i institucije Evropske Unije,, - Beograd 2007.

3. EVROPSKA KOMISIJA

3.1 SASTAV I UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA

Komisija predstavlja politički nezavisnu komunitarnu instituciju koja predstavlja interese Evropske Unije u celini. Komisija funkcioniše na osnovu kolektivne odgovornosti. Preteča komisije je bila Visoka vlast , ustanovljena ugovorom o osnivanju EUZČ 1951. Jedinstvena Komisija Evropske Zajednice je ustanovljena 1967. kada je stupio na snagu Ugovor o spajanju komunitarnih organa, sa sedištem u Briselu. Do 1995 god. kad je Evropska Unija proširena ,Komisija je brojala 17 članova. Broj članova Komisije može biti izmenjen jednoglasnom odlukom saveta, što se i desilo 1995. nakon proširenja EU (Austrija ,Finska i Švedska), i tada se broj članova povećao na 20. Svaki od tih članova je imao jedan glas , a za donošenje odluke bilo je potrebno imati većinu, odnosno minimum 11 glasova.

Trenutni sastav Komisije je 27 komesara ,odnosno po jedan iz svake od država članica. Iz svake od država članica mora dolaziti po jedan komesar, a njih predlažu vlade države članice u dogovoru sa imenovanim predsednikom Komisije. Komesari obavljaju svoj posao savesno i u opštem interesu Evropske Unije, nezavisni od svojih vlada, i nesmeju biti agažovani na bilo kojim drugim lukrativnim ili dobrovoljnim aktivnostima. U suprotnom na zahtev Saveta ili Komisije mogu biti razrešeni dužnosti ili se lišiti prava na penziju ili drugu naknadu.

Ugovorom iz Matrihta određeno je da funkcije člana Komisije mogu pojedinačno prestati podnošenjem ostavke, razrešenjem dužnosti, redovnom zamenom ili smrću. Savet može jednoglasno odlučiti da nema mesta zameni. U slučaju ostavke, razrešenja ili smrti ,predsednik se zamenjuje za preostali deo mandata Komisije novim predsednikom ,kojeg zajednički imenuju vlade država članica (na isti način se zamenjuju i članovi Komisije odnosno, Komesari). Predsednik Komisije nema većih ovlašćenja u odnosu na ostale članove, za njega važi da je prvi među jednakima. Međutim njegova pozicija je veoma bitna kada se istupa pred Evropskim Savetom i Evropskim parlamentom, i u odnosu sa vladama država članica.

Svaki član komisije je zadužen za jednu ili više određenih oblasti delovanja iz nadležnosti komisije. Članovi komisije se sastaju jedanput nedeljno radi donošenja odluka o pitanjima iz svoje nadležnosti ili pokretanja inicijativa za donošenje određenih komunitarnih propisa. I treba istaći da je Evropska Komisija kao institucija ima nadnacionalni karakter. (4)

(4) videti detalje u knjizi prof. dr Gordana Gasmi - „Pravo i institucije Evropske Unije,, - Beograd 2007.str 108.

3.2 NADLEŽNOST EVROPSKE KOMISIJE

Prema ugovoru o Evropskoj Uniji, nadležnost komisije obuhvata:

- Da se stara o primeni ugovora i merama koje organi zajednice donose u skladu sa ugovorom
- Da inicira predloge sekundarnog zakonodavstva i formuliše preporuke ili daje mišljenja o pitanjima koja urađuju ugovore o Evropskoj Uniji, kad je to izričito ugovorom predviđeno ili je to potrebno prema oceni Komisije
- Da samostalno odlučuje i učestvuje u pripremanju mera koje donosi Savet i Evropski Parlament i
- Da vrši ovlašćenja koja je Savet preneo na nju radi sprovođenja propisa koje je on doneo (delegirana ovlašćenja).

Komisija takođe izrađuje i objavljuje godišnji opšti izveštaj o radu Zajednice najkasnije mesec dana pre zasedanja Evropskog parlamenta. Komisija prati izvršenje ugovora i komunitarnih propisa kako u državama članicama, tako i u odnosu na legislativne organe EU: Savet, EP i drugi pomoćni organi.

Shodno članu 169, ako Komisija smatra da država članica nije ispunila obavezu iz ugovora daje o tome obrazloženo mišljenje nakon što je osnovnoj državi pružila priliku da se izjasni.

Ukoliko ta država ne postupi saglasno mišljenju Komisije u datom roku, Komisija može izneti pred Sudom. U tom postupku, Komisija ispituje da li je došlo do kršenja odredbi ugovora i drugih komunitarnih propisa bilo na svoju inicijativu bilo na zahtev neke od države članica, pravnog ili fizičkog lica. Ukoliko Komisija utvrdi da je došlo do povrede komunitarnog prava, ona će zatražiti od odnosne države da u određeno roku (najčešće 2 meseca) izloži svoje stanovište. Ako se radi o ozbiljnim kršenjima odredbi ugovora, koja ugrožavaju funkcionisanje jedinstvenog tržišta Evropske Unije, rok za izjašnjavanje države članice je mnogo kraći. Ako država članica ne otkloni povredu komunitarnih propisa ili ne može da ispuni zahtev Komisije, Komisija donosi obrazloženo mišljenje prema kome odnosna država mora postupiti u određenom roku. U suprotnim, Komisija može pokrenuti postupak pred Sudom pravde, čija je odluka obavezujuća za obe strane.

Ugovor iz Maastrichta je ojačao kontrolnu funkciju Komisije proširivši je i na praćenje sprovođenja odluke Suda pravde u državama članicama. Naime, ukoliko država članica ne ispunjava odluku koju je Sud pravde doneo, Komisija obaveštava isti, i daje predlog o novčanoj kazni koju država članica treba da plati.

Komisija u ulozi izvršnog organa Evropske Unije, ima čitav opus ovlašćenja: da inicira predloge komunitarnih uredbi, uputstva i odluke, kojima se izvršavaju uredbe ugovora i akti Saveta; da formuliše preporuke ili daje mišljenja o pitanjima koja uređuju ugovor-kada je to izričito ugovorom utvrđeno ili je potrebno po oceni Komisije; da predstavlja

EU u međunarodnim ekonomskim odnosima i pregovara u ime EU o zaključivanju međunarodnih trgovinskih sporazuma i da upravlja fondovima iz komunitarnog budžeta.

Posebno je značajna funkcija Komisije kao predlagača komunitarnih propisa, tj zakonodavnog inicijatora. U tom kontekstu Komisija se rukovodi interesima zajednice kao celine. Prilikom formulisanja predloga komunitarnih akata, Komisija obavlja neformalni dijalig i usaglašava svoj predlog sa brojnim interesnim grupama, kojih se tiču konkretna pitanja. Naručito je važno da predloženi propisi ne favorizuju poziciju nijedne države članice. Na taj način Komisija predstavlja telo u okviru koga se vrši uravnotežavanje stavova i interesa brojnih aktera jedinstvenog tržišta EU kroz preliminarno ispitivanje njihovih pozicija. U pitanju je učešće vladinih predstavnika, sindikata, određenih udruženja, kao i nezavisnih eksperata u tom nevidljivom i delikatnom procesu.

Monopol zakonodavnog predlagača koji uživa komisija nije okrnjen čak ni odredbom čl. 152, prema kojem savet može tražiti od Komisije da preduzme bilo koje istraživanje koje smatra korisnim za ostvarivanje zajedničkih ciljeva i da mu o tome podnesu predlog. Iako ova odredba predstavlja moćno sredstvo ograničavanja inicijatorske uloge Komisije, tada Komisija ima diskreciono pravo da odluči da li će ili ne podneti odgovarajuće predloge.

Uticaj Komisije u zakonodavnom postupku poboljššan je unošenjem odredaba čl. 189 A u ugovor iz Matrihta. Shodno tome, Savet može da izmeni predlog Komisije samo jednoglasnom odlukom i u saodlučivanju sa EP.

U okviru drugog i trećeg stuba Evropske Unije, kao međuvladinih koncepata saradnje članica EU, Komisija nema isključivo pravo predlaganja. Komisija je ovlašćena da podnosi predloge, paralelno sa nacionalnim vladama država članica i može da učestvuje u debatama na svim nivoima. Takođe u ova dva područja saradnje država članica Komisija nema ulogu čuvara odredbi ugovora, kao ni Sud pravde. Odredbe ugovora o EU iz Matrihta (član j.9) utvrđuje da Komisija punopravno učestvuje u pitanjima koja se odnose na zajedničku spoljnu i bezbednosnu politiku. Slično tome „u članu K.4 je predviđeno da je Komisija potpuno uključena u relevantne oblasti iz domena pravosuđa i unutrašnjih poslova. U praksi je, međutim, dolazilo do sukoba nadležnosti institucija Evropske Unije i komunitarnih procedura (nacionalnih) sa međuvladinim oblicima saradnje. Ovo je posebno prisutno na polju zajedničke spoljne politike i odredbi ugovora o spoljno-ekonomskim odnosima Zajednice, gde Komisija ima nezaobilaznu ulogu.⁽⁵⁾

(5) preuzeto iz knjige prof. dr Gordana Gasmi „pravo i institucije Evropske Unije,, -Beograd 2007.str 110.

3.3 UGOVOR IZ AMSTERDAMA I DOPUNE U ODNOSU NA KOMISIJU EU

Reforma iz Amsterdama donela je pre svega jačanje uloge predsednika Komisije. O tome je bio brzo postignut dogovor tokom pregovora. Razlozi lako postignute saglasnosti država članica sadržani su u sagledavanju uloge predsednika Komisije, kao značajnog faktora jedinstva i efikasnosti Komisije. Otuda je položaj predsednika Komisije unapređen na nekoliko načina:

Članove Komisije određuju i imenuju vlade država članica uz saglasnost imenovanog predsednika Komisije. To znači da je predsednik Komisije stekao pravo prigovora u vezi izbora članova Komisije, koje ranije nije imao. Odredba člana 158. ugovora iz Maastrichta sadrže znatno blažu formulaciju: umesto uz saglasnost predsednika, članove Komisije imenuju vlade država članica u dogovoru sa predsednikom

Komisija radi pod političkim rukovodstvom njenog predsednika (čl.219. ugovora iz Amsterdama).To znači da je predsedniku dodeljena uloga koordinatora raznorodnih aktivnosti Komisije, ali ne samo radi administrativnog vođstva, nego i rukovođenje sa političkim dimenzijama

Deklaracija iz Amsterdama o organizaciji i funkcionisanju Komisije (priključena uz Finalni akt tj. uz ugovor iz Amsterdama ,1997), konstatuje da predsednik treba da ima pravo na unutrašnju reorganizaciju Komisije i objavljuje nameru Komisije da promeni organizaciju svojih odeljenja.

Druga oblast novina iz Amsterdama odnosi se na trostruko poboljšanje prava Komisije na inicijativu:

Posredstvom stvaranja novih politika u delimičnoj nadležnosti Zajednice ili novih oblasti delovanja Komisije- zapošljavanje, zaštita javnog zdravlja

Kroz prenos ovlašćenja na zajednicu u oblastima koje se tiču slobodnog kretanja lica. Tu su sledeća pitanja; prelazak spoljnih i unutrašnjih granica zemalja EU, vize, imigracija ,azil. Komisija u tim oblastima deli svoje pravo inicijative sa državama članicama u prvom, prelaznom periodu od pet godina. Posle isteka ovog roka, Komisija će imati isključivo pravo predlaganja mera u tim pitanjima

Putem opšteg proširenja zajedničkog prava inicijative Komisije i država članica u trećem stubu EU, koji se posle reforme iz Amsterdama odnosi na policijsku i pravosudnu saradnju država članica u krivičnim stvarima (čl. 29-42). Pre Amsterdama, Komisija nije imala nikakvo pravo predlaganja mera podsticanja međuvladine saradnje ovim pitanjima.

Tokom pregovora o reformi EU 1996/97 iznošeni su mnogi predlozi usmereni na slabljenje institucionalne pozicije Komisije: naručito revizija čl. 152, 189A i 212. ugovora iz Maastrichta. Ugovor o EU iz Amsterdama nije uneo ove predloge, što se takođe

može tumačiti željom država članica za jačanjem uloge Komisije u cilju poboljšanja efikasnosti Unije.⁽⁶⁾

3.4 EVROPSKA KOMISIJA NAKON UGOVORA IZ NICE

3.4.1 Sastav Komisije

U pogledu sastava Komisije, pod predsedništvom Romana Prodijsa, koja je brojala 20 članova, nisu bile predviđene promene ugovorom iz Nice. Počev od 2004. godine kada je naimenovana nova Komisija, pod predsedništvom Barosa, došlo je do širenja broja Komesara usled proširenja EU, od maja 2004. i od januara 2007. godine. Protokol o proširenju EU naime predviđa da Komisija bude sastavljena od po jednog člana iz svake od država članica, te tako sada broji 27 komesara.

Sledstveno tome, veće države članice su se na ovaj način odrekle prava da imenuju po dva člana Komisije. Ovaj princip se primenjuje takođe i na nove države članice EU.

3.4.2 Sastav Komisije posle širenja Evropske Unije

Ugovor iz Nice reguliše i situacije kasnijeg širenja EU, u slučaju učlanjenja Turske, Albanije, Belorusije, Moldavije i bivših jugoslovenskih republika sa područja takozvanog Zapadnog Balkana. Tada će broj članova Komisije biti manji od broja članica Unije. To podrazumeva primenu principa rotacije za imenovanje članova Komisije. Cilj je upravo da se spremi moguće buduće neefektivno delovanje ovog značajnog izvršnog organa EU usled glomaznosti. Zemlje sadašnji kandidati za članice EU: Hrvatska, Makedonija, Turska, užurbano kucaju na vrata unije, te je ova činjenica uticala da se usvoji pravno rešenje budućeg sastava Komisije na osnovu principa rotacije među zamljama članicama.

Predviđeno je da Savet ministara jednoglasnim odlučivanjem, utvrdi pravila primene principa rotacije. Država članica neće moći da bude odsutna iz komisije duže od jednog mandata, ali će pri tome biti uzeto u obzir i merilo jednake geografske i demografske zastupljenosti država članica proširene Unije.

(6) prof. dr Gordana Gasmi „Pravo i institucije Evropske Unije,, - Beograd 2007. str. 246.

3.4.3 Naimenovanje Komisije

Procedura naimenovanja članova Komisije je takođe promenjena ugovorom iz Nice. Do tada, naimenovanje članova Komisije je u nadležnosti država članica, koje odlučuju jednoglasno u okviru Evropskog saveta, donošenjem jednoglasne političke odluke. Počev od 2004. godine, imenovanje članova Komisije vršice se donošenjem odluke kvalifikovanim većinom. Ova izmena je bila neophodna kako bi se Savet ministara ovlastio da imenuje članove Komisije. U pitanju je specijalno zasedanje Saveta ministara na nivou šefova i ili vlada.

Suština izmene je da se dosadašnja politička odluka sa Evropskog saveta osnaži pravnim dejstvom, kroz odlučivanje pod okriljem Saveta ministara. Osnovni razlog ove izmene sastoji se u sprečavanju da neka država članica blokira naimenovanje budućeg predsednika Komisije, kao što je to učinila Velika Britanija prilikom naimenovanja 1994.

3.4.4 Jačanje pozicije predsednika Komisije

Konačno, ugovor iz Nice je ojačao poziciju Predsednika Komisije. Pored postojećih ovlašćenja davanja političkih smernica za rad članova Komisije, Predsednik je dobio i nadležnost utvrđivanja interne strukture i funkcionisanja Komisije, u cilju poboljšanja njene političke odgovornosti, kao i koherentnosti delovanja i efikasnosti sprovođenja politika Unije.

Štaviše, Predsednik je odgovoran za raspodelu nadležnosti u okviru Komisije. Takođe je ovlašćen da menja ovu raspodelu tokom trajanja mandata Komisije.

Predsednik ima pravo i da zatraži od pojedinog člana Komisije da se povuče. Ukoliko se većina članova Komisije složi sa ovim zahtevom predsednika, određeni član Komisije od koga se to zahteva će morati da podnese ostavku. Ova izmena ima za cilj da spreči politički slom Komisije kao što je to bilo u slučaju korupcije i finansijskih malverzacija u 1999 godini, kada je Parlament utvrdio, na osnovu nezavisnog ekspertskog izveštaja, da je došlo do zloupotrebe sredstava EU od strane pojedinih članova Komisije. Usledila je kolektivna ostavka Komisije, 1999. godine.

Gledano u celini, navedene izmene transformišu sastav i funkcionisanje Komisije u jednu vrstu predsedničkog sistema, u kome je položaj Predsednika Komisije sličan po funkcijama poziciji premijera.⁽⁷⁾

(7) prof. dr Gordana Gasmi „Pravo i institucije Evropske Unije,, - Beograd 2007. str. 247.

4. KOMISIJA EVROPSKE UNIJE I NJEN UTICAJ NA TURIZAM KROZ DOPUNJENU LISABONSKU STRATEGIJU

Brisel 17.03.2006god.

**DOPUNJENA POLISA EVROPSKE UNIJE O TURIZMU: ka jačanju
partnerskih odnosa u Evropskom turizmu**

4.1. TURIZAM I DOPUNJENA LISABONSKA STRATEGIJA

4.1.1 Širenje sektora turizma u EU

Februar 2005, Komisija je predložila novi početak za Lisabonsku strategiju, fokusirajući napore Evropske unije na dva najvažnija zadatka – dostavljanje jačeg i trajnijeg razvoja i još boljih poslova. Od 1997, potencijal turizma da generiše zaposlenost i razvoj, je prepoznata na nivou Evropske Unije, i to u nekoliko prilika: Globalizacija, demografske promene i evolucija u transportu su odlučujući faktori koji su doprineli brzom razvoju ove industrije. Sa svojom različitom atrakcijom i kvalitetom usluga Evropa je vodeća svetska destinacija. Prema tome turizam je aktivnost koja može da odigra važnu ulogu u tekovini rasta i strateških ciljeva vezanih za poslove. Turizam je ispreplitan sektor, koji uključuje veliki broj različitih usluga i profesija, povezanih sa mnogim drugim aktivnostima. Utiče na sektor kao što su: transport, izgradnja, maloprodaja i na brojne sektore koji proizvode proizvode vezane za odmor ili obezbeđuju dokolicu i biznis vezan za usluge putovanja. Ovo je najuža definicija, Evropska turistička industrija obezbeđuje 4% dohotka, po glavi stanovnika, sa oko 2 miliona preduzeća, zapošljavajući oko 4% radne snage (predstavlja približno oko 8 miliona poslova). Kada se uzmu u računicu drugi sektori koji su povezani sa turizmom, doprinos turizma – dohodak po glavi stanovnika, procenjeno je da je doprinos turizma po glavi stanovnika oko 11% i obezbeđuje zapošljavanje više od 12% radne snage (24 miliona radnih mesta). Rast zaposlenosti u turizmu je iznad proseka kada se uporedi sa Evropskom ekonomijom u celosti. U poslednjoj deceniji, godišnji rast zaposlenosti u sektoru HORECA (Hotels, restaurants and cafes) je skoro uvek iznad rasta zaposlenosti u odnosu na ostale sektore (što se tiče totalne zaposlenosti).

Doprinos turističke industrije pri stvaranju radnih mesta, a posebno se odnosi na zapošljavanje žena, mladih i manje obučanih osoba, se ogleda u veoma visokom stepenu poslova sa nepunim radnim vremenom i fleksibilnijim uslovima rada. Turizam igra važnu ulogu u razvoju većine Evropskih regija. Infrastruktura stvorena za svrhe turizma

doprinosi lokalnom razvoju i stvaranju novih radnih mesta i održavanju istih u industrijskim i ruralnim područjima. Potreba da se poboljša atraktivnost regiona, deluje kao podsticaj na sve veći broj destinacija i preduzetnika da se okrenu prema održivosti destinacije i sve više prijateljskom odnosu ka prirodi. Održivi turizam igra glavnu ulogu u očuvanju i unapredjenju kulturnog i prirodnog nasleđa u nebrojanim oblastima, od umetnosti do lokalne kuhinje, zanata ili očuvanja biodiverziteta. Za uzvrat , sve ovo u pozitivnom smislu utiče na rast zaposlenosti i povećanje kreativnosti.

Komisija i turistički preduzetnici su prepoznali sve ovo ,i aktivno rade na razradi Evropske agende 21 koja se odnosi na turizam. Zahvaljujući turizmu, ove najposećenije turističke destinacije dovedene su u kontakt sa našim vrednostima i nasleđem. Turizam doprinosi boljem razumevanju među ljudima i pomaže u procesu uobličavanja Evropskog identiteta. Takođe promoviše interkulturološki dijalog , kroz kontakt između različitih socioloških, ekonomskih i kulturnih grupa. Daskorašnja proširenja Evropske Unije povećala su diverzitet Evropskih turističkih destinacija i proizvoda , predstavljajući brojne prirodne i kulturološke atrakcije ,vrlo često nepoznate mnogim evropskim građanima. Razvoj turizma u novim članicama Evropske Unije i kandidatskim zemljama će doprineti razvoju i stvaranju novih radnih mesta u Evropskoj turističkoj industriji. Turizam je zato važan sektor za dopunjenu

Lisabonsku strategiju: implementacije ove strategije netiče se samo javne administracije. Zarad odgovora na Lisabonske izazove ,moraće se uključiti svi turistički preduzetnici Evropske unije, nacionalni, regionalni i oni na lokalnom nivou u ponovnoj saradnji u cilju razvoja i stvaranja radnih mesta.

4.1.2 Izazovi sa kojima se suočava turizam

Promene u demografskoj strukturi Evrope imaju veliki uticaj na turizam. Broj starijih ljudi (iznad 65) će nastaviti da raste, iznad svega populacija ima bolju zdravstvenu negu, viša očekivanja od života i veću potrošačku moć od predhodnih generacija. Iz tog razloga povećaće se broj ljudi iznad pedesetih godina koji putuju. I pored ovog značajnog rasta u turizmu, biće promena i u javnim zahtevima koji su vezani za tip turizma. Zdravstveni turizam i turizam koji se odnosi na kulturna i prirodna nasleđa ,su ti od kojih se očekuje de će se najviše razviti u dolazećem periodu. Iako je Evropa najposećenija regija na svetu, beleži se slabiji rast dolazaka internacionalnih turista, u odnosu na svetski prosek. Pojavljuju se nove konkurentske destinacije i idu dalje u svom razvoju, sa inoviranim proizvodima i uslugama kojima još više povećavaju konkurentnost Evropskoj Uniji na globalnom nivou. Takođe je i opšte poznato da turizam može postati žrtva svog uspeha, ako se nerazvija u pravcu održivosti destinacije. Na biodiverzitet,ekosistem, prirodne resurse i neobnovljiva kulturna nasledja pa čak i na funkcionisanje urbanih područja može uticati nekontrolisani razvoj turizma.

Ekonomska ,socijalna i prirodna odgovornost su ključni faktori za konkurentnost destinacije i dobrobit populacije, takođe za stvaranje novih radnih mesta i očuvanje i unapređenje prirodnih i kulturnih resursa. Da bi se suočila sa izazovima kao što su

demografske promene, spoljašnja konkurencija ,potreba za održivosti i zahtevima za specifičnim formama turizma ,Evropa mora fokusirati svoje napore na unapređenju konkurentnosti. Konkurentnija turistička industrija i održivost destinacija bi takođe doprineli daljem uspehu dopunjene Lisabonske startegije, satisfakciji turista i obezbeđivanju prvog mesta Evropi kao najbolje turističke destinacije. (8)

(8) preuzeta dokumentacija sa site-a Evropske Unije www.europa.eu.int

5. DOPUNJENA EVROPSKA TURISTIČKA POLISA (DOPUNJENA ,KROZ DOPUNJENU LISABONSKU STRATEGIJU)

Izazovi sa kojima se Evropski turizam suočava, zahteva promenu polise na nivou Evropske unije. Polisa mora biti fokusirana na čiste i realne ciljeve, koje zajednički dele oni koji odlučuju poslodavci i zaposleni, takođe kao i lokalna populacija. Trebala bi da na najbolji način iskoristi raspoložive resurse i iskoristi sve moguće sinergije. Mora biti izgrađena na širokom spektru akcija već iznesenih, i mora jasno ponuditi dodatnu vrednost nacionalnim i regionalnim polisama i merama. Iz tih razloga svaka Evropska turistička polisa, trebala bi biti komplementarna ,polisama iznesenim u zemljama članicama.

Komisija planira da dovede u red obnovljenu Evropsku turističku polisu, na osnovu do sada stečenih iskustava i odgovarajući na izazove današnjice. Glavni cilj ove polise će biti –da poboljša konkurentnost Evropske turističke industrije i razvije nova i bolja radna mesta kroz odgovoran razvoj turizma u Evropi i globalno. U implementaciji ove polise, Komisija će razviti bliske partnerske odnose sa vlastima država članica i preduzetnicima u turističkoj industriji. Prateći do sada stečena iskustva i razmene mišljenja (pogleda) sa velikim brojem preduzetnika, Komisija smatra da su najprigodniji instrumenti za implementaciju ove polise ,kordinaciju između Komisije i Nacionalne vlasti, kooperacije između različitih veleposjednika, i ustanovljavanjem specifičnih akcionih podrški.. Glavne oblasti na koje će se fokusirati polisa su sledeće:

5.1 GLAVNE MERE KOJE UTIČU NA TURIZAM

5.1.1. Unapređenje regulative u oblasti turizma

Regulacija ,u mnogim oblastima polise , može biti od posebne važnosti za konkurentnost turističke industrije i turističkih destinacija. Davanje velikog broja polisa koje utiču na turizam je neophodno da bi se aktivno promovisale bolje regulacije, i na nacionalnom i Evropskom nivou. U svojoj komunikaciji za „ Bolju regulaciju za rast i razvoj novih radnih mesta,, , Komisija je postavila novi pristup daljoj promociji boljih regulacija, sa pogledom na poboljšanje Evropske konkurentnosti

Fokusira se na:

Poboljšanje i proširenje IA (impact assessment)* za nove predloge, ovaj integrativni prilaz obezbeđuje turizmu da će u potpunosti biti uračunat u svim IA poslovima kao predlog koji će uticati na sektor;

Nadgledanje neizbežnih zakonodavnih predloga i ;

Pojednostavljenje postojećih Evropskih zakonodavstava. Ovo će uključiti zakonodavstva kao što su Package Travel Directive i Timeshare Directive; pismo je obeleženo kao

* u daljem tekstu značenje IA (impact assessment) - ocena uticaja

prioritet. Komisija će nastaviti redovno da se konsultuje sa veleposednicima, o tome kako bi pojednostavljivanje programa, trebalo da se razvija u dolazećim godinama. Turistički veleposednici su pozvani da aktivno učestvuju u ovim naporima, da se poboljša nadzor (kontrola) nad okolinom. Sve ovo bi takođe trebalo da se proširi na nacionalni nivo, da bi se izbegao zajednički administrativni teret za turističku industriju.

5.1.2. Uredbe - koordinacija

Veliki deo akcija zajednice cilja na podršku konkurentnosti Evropskog turizma. Ipak i mnoge druge Evropske uredbe utiču direktno ili indirektno na turizam. Svake godine, inicijative koje mogu uticati na turizam, a uključene su u radni program Komisije, biće identifikovane da bi se osiguralo da njihov uticaj na sektore konkurentnosti bude uzet u obzir u ranom stadijumu. Ovo je u ravni sa zahtevima Evropskog Parlamenta u izveštaju za 2005 godinu o novim očekivanjima i novim izazovima za održivi Evropski turizam.

Komisija će nastaviti sa naporima da informiše Savetodavni Komitet za Turizam (Advisory Committee on Tourism) na efikasan, na vreme i na transparentan način o inicijativama vezanim za turizam uključenim u svoj radni program. Ovo će takođe pomoći javnim administratorima da razne preduzetnike na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou redovno obaveštavaju o inicijativama Komisije. Komisija će nastaviti da se konsultuje i da informiše turističke preduzetnike, o temama i inicijativama koje utiču na turizam. Ovo je interaktivni proces koji je proizveo pozitivne rezultate i mora biti ojačan i kontinualno unapređivan. U ovom kontekstu trenutno pripremljeni Green Paper on Maritime Affairs, pokriva obalski i marinski turizam, i ustanoviće drugu priliku za brojne preduzetnike da učestvuju u sastavljanju polise Evropske Unije.

5.1.3 Primena Evropskih finansijskih instrumenata

Turizam je veoma profitirao od finansijske podrške ponuđene od strane raznih Evropskih finansijskih instrumenata. U periodu od 2007 do 2013, Strukturalni fondovi i drugi programi Evropske Unije će finansijski podržati razvoj turističkog biznisa, usluga i infrastrukture. Komisija je predvidela mogućnost finansiranja održivog turizma – povezan kroz projekte fonda za Evropski i Regionalni razvoj (ERDF) u podršci socio-ekonomskog razvoja. Pod ciljevima „Convergence“, „konkurentnošću i stvaranju novih radnih mesta“, i „Evropske teritorijalne kooperacije“, ERDF će podržati još održivih modela turizma, da bi povećali kulturno i prirodno nasleđe, razvili dostupnost i mobilnost u smislu infrastrukture i promovisanja ICT, inovacije SMEs, poslovne mreže i skupova, pridodata vrednost usluge, ujedinjenje pogranične turističke strategije i inter-regionalna razmena iskustava. Prirodna i transporta infrastruktura, obe od najviše važnosti za turizam, su takođe finansirane od strane Cohesion Fund (kohezioni fond). Razvoj turizma, daje svoj kreativni potencijal zapošljavanju, koji je važna oblast intervencije European Social Funds (ESF –Evropski socijalni fond). Između ostalog, ESF kofinansira projekte, targetirajući obrazovne programe i treninge kako bi se povećala produktivnost i

kvalitet zaposlenih i usluga u turističkom sektoru. ESF takođe obezbeđuje ciljne treninge u kombinaciji sa malim premijama za osnivanje malih preduzeća u turizmu. Ove akcije su se pokazale kao veoma efikasne u kreiranju ekonomske aktivnosti i stvaranju novih radnih mesta. Takođe kofinansira akcije koje podržavaju profesionalnu mobilnost. Prateći inicijativu Evropskog Parlamenta za predstavljanjem specifičnih mera, pod budućim programom „Leonardo da Vinci,, (deo novog Integratea Lifelong Learnin Programme) u formi mobilnog programa za početnike i mlade osobe koje će prolaziti kroz početni stručni program ,koji je komisija otpočela u 2005godini ,kao pripremnu seriju studija koja će poslužiti da se otkriju glavne karakteristike i mogućnosti Evropskog modela za trening početnika. Ove sudije će dati bolji uvid u moguće prepreke koje mogu nastati u mobilnosti stručnih treninga. Turizam je indentifikovan kao mogući pilot sektor. Ovo bi trebalo da vodi ka konkretnim predlozima za rešenja koja će formirati baze programa , specifičnih akcija koji će biti implementirani u drugu fazu pilot programa. Ruralna područja postaju sve atraktivnija i prirodno pogodnija , prema tome, poslednjih decenija, ruralni turizam je važan izvor diverzifikacije ruralne ekonomije , dobro integrisane sa aktivnostima firmi. Ovo može biti važna prilika za nove države članice i one koje su kandidati. Novi Evropski Agrokulturni Fond za Razvoj Ruralnih područja će pružiti podršku za:

- Unapređenje kvaliteta agrokulturne proizvodnje i proizvoda ;
- Unapređenje prirode i sela;
- Podsticanje turističke aktivnosti kao deo diverzifikacije ruralnih ekonomskih ciljeva
- Studije i investicije vezane sa održavanjem, restauracijom i poboljšanjem kulturnog nasleđa

Novi predloženi European Fisheries Fund ((EFF) Evropski ribarski fond) predstavlja se kao nova prioritarna tema „održivi razvoj ribarskih oblasti,,. Cilja na to ublaži socio-ekonomske efekte restrukturiranja ribarskog sektora i da regeneriše zavisne ribarske oblasti kroz diverzifikaciju i kreiranje alternativnih radnih mesta. Jedna od oblasti u koju ribari mogu preorjentisati svoje aktivnosti je Eko-turizam. Mali ribari i turistička infrastruktura će takođe biti podržane kroz program EFF-a. Fond takođe podržava plan za prekvalifikaciju zanimanja, pored morskog ribolova, koji se može povezati sa turizmom. Predloženi "Competitiveness and Innovation Framework Programme" će podržati konkurentnost preduzeća Evropske Unije, a posebno SMEs. Istraživanje koje će biti podržano od strane predloženog sedmog EC Framework Programme za istraživanja, tehnološki razvoj i demonstraciju aktivnosti koje mogu rezultirati kao dobit za turistički sektor , kao na primer, istraživanja informacionih i komunikacionih tehnologija, satelicke aplikacije, kulturnog nasleđa i korišćenja zemlje.

Države članice, regionalne, lokalne vlasti i industrija bi trebale sarađivati na svim nivoima, kako bi osigurali da turizam u potpunosti profitira od strane Evropskih finansijskih instrumenata i uračunat je u planiranje svih sličnih projekata.

(slika 3, euro-toranj u Frankfurtu)

5.2. PROMOCIJA ODRŽIVOSTI SEKTORA TURIZMA U EU

5.2.1. Evropska Agenda 21 o turizmu

Postavljanje zaposlenosti i razvoja kao osnovnih ciljeva ide ruku pod ruku sa promocijom socijalnih ili ekoloških tema. Dopunjena Lisabonska strategija je suštinska komponenta u dostizanju cilja, održivog razvoja, zasnovanog na ugovoru : poboljšanje blagostanja i životnih uslova na takav način da budu održivi kako za postojeće, tako i za buduće generacije.

Već je u “osnovnim komunikacijskim” odrednicama za održivost evropskog turizma, Komisija ukazala da je ekonomičnost, socijalna i ekološka održivost ključna za razvoj evropskog turizma, kao i za doprinos održivom razvoju u Evropi i širom sveta, sposobnosti za život, nesmetanom razvoju, konkurentnosti i komercijalnom uspehu ovog, u ekonomskom smislu veoma bitnog sektora. Kao rezultat Komisija je pokrenula postupak izmene Evropske Agende 21 o turizmu. Komisija je 2004. godine obrazovala Grupu za Održivost Turizma (TSG) sa ciljem da podstakne sinergiju preduzetnika kako bi obezbedila input u proces Agende 21 za održivost evropskog turizma. TSG je sastavljena od eksperata iz oblasti industrijskog udruživanja, predstavnika destinacija, trgovačkih unija, kao i eksperata za građansko društvo. Administracije država članica i međunarodne organizacije poput Svetske Turističke Organizacije takođe su zastupljene. TSG obraća posebnu pažnju pitanjima vezanim za životnu sredinu. TSG će dovršiti svoj rad i predati izveštaj 2006. Komisija će na bazi ovoga početi organizovanje propratnih radnji i očekuje se da se na osnovu izveštaja u 2007. prezentuje predlog za Agendu 21 o turizmu.

5.2.2. Posebne akcije podrške u cilju održivosti Evropskog turizma

Analiza i implementacija Evropske Agende 21 o turizmu je dugotrajan proces. Dalje povodom ovoga treba reći da Komisija planira posebne akcije promocije ekonomske i socijalne održivosti evropskog turizma poput :

- izjednačavanja nacionalnih i međunarodnih mera podrške turizmu, a u vezi sa “SME” i uspostavljanjem prakse u procesu razmene
- procenjivanja ekonomskog uticaja bolje dostupnosti sektoru turizma na makroekonomski rast i zaposlenost, poslovne mogućnosti “SME” , kvalitet usluga i konkurentnost
- olakšavanja razmene u praksi “turizma za sve”
- izdavanja priručnika “Kako postaviti Oblasiti za učenje u sektoru turizma” u cilju podrške unapređenju veština u sektoru turizma uz učešće preduzetnika
- proučavanja trendova u zapošljavanju u obalnom i sa morem povezanim sektorom turizma
- razvoja službene statistike i vođenja “e-Business W@tch studies” radi omogućavanja budućeg pristupa implikacijama i uticaja “e-Business” na turističku industriju
- razvoja inicijativa i saradnje sa državama članicama, industrijom i Svetskom Turističkom Organizacijom u cilju borbe sa seksualnom eksploatacijom dece, pogotovo kada su ovakvi zločini počinjeni od strane turista

5.3. POVEĆANJE RAZUMEVANJA I VIDLJIVOSTI TURIZMA

5.3.1. Napredovanje u razumevanju evropskog turizma

Donosiocima odluka, kako na javnom tako i na privatnom nivou potrebna je usklađena i detaljna statistika, koja bi im bila blagovremeno omogućena. Direktiva Saveta o prikupljanju statističkih podataka iz blasti turizma biće unapređena sa ciljem da dovede do evolucije turizma u Evropi i dovođenja u red potreba njenih korisnika. To će biti suštinsko unapređenje u pogledu preciznosti i tačnosti, relevantnosti i komparativnosti. Bolja harmonizacija i implementacija “Tourism Satellite Accounts” (TSA) će takođe biti promovisana u saradnji sa državama članicama, “National Statistical Institutes” i drugim preduzetnicima, budući da oni mogu da doprinesu boljem razumevanju prave veličine i značaja turističke industrije.

Rad na ovome će veliku korist imati od iskustva stečenog u pilot – projektima finansiranim od strane Komisije (2002. – 2006.) . “Eurostat” će nastaviti da izdaje specijalne edicije i publikacije, korisne za indistriju i javnu administraciju, poput “Panorama on tourism” , “Pocketbook on tourism” i razne “Statistics in focus” o kretanju letnjih i zimskih trendova, ICT u turizmu, o tome kako Evropljani provode odmor, zaposlenosti u turizmu, itd.

5.3.2. Podržavanje promocije evropskih destinacija

Globalizacija tržišta je stvorila pritisak konkurencije ali je takođe otvorila nove mogućnosti, pre svega sa turistima iz drugih područja (poput Kine, Rusije i Indije) koji su u stanju da priušte skupe odmore. Privlačenje većeg broja turista u Evropu će koristiti povećanju razvoja i zaposlenosti. Komisija je finansirala izradu “European Tourist Destinations Portal” . On uključuje praktične informacije o Evropi, kao što je planiranje putovanja (prevoz, vreme i kalendar) ili preporuke tipa “gde ići” i “šta raditi” , kao i linkove usmerene prema nacionalnim veb stranicama. Operativna faza će početi u martu 2006. i Portalom će upravljati “European Travel Commission” .

Evropski gradovi i regije su domaćini brojnim kulturnim (kao sto su Evropska prestonica kulture ili festivali) i sportskim manifestacijama, “i. e.” dešavanja koja mogu igrati važnu ulogu u formiranju medijske slike o domaćinu destinacije, pre, u toku i posle samog dešavanja.

Pogotovo sa turizmom povezani “SME” može imati velike koristi od ovakvih dešavanja, ako bi bili na adekvatan način uključeni u sve faze organizacije.

Komisija će analizirati uticaj ovakvih dešavanja na sa turizmom povezani “SME” . Rezultati ove vežbe i preporuke upućene budućim domaćinima dešavanja biće prezentovane na Evropskoj konferenciji.

Velik broj evropskih turističkih destinacija uspešno razvija praksu promocije održivosti turizma. Ova praksa može poslužiti kao primer svim destinacijama koje žele da unaprede svoj turizam. Komisija će u saradnji sa državama članicama istraživati mogućnosti za promociju ovako dobre prakse, naročito kroz dodeljivanje “European destinations excellence award” .

5.3.3. Promocija marketinga u turizmu

Komisija u saradnji sa nacionalnim javnim administracijama i preduzetnicima u industriji kontinuirano radi na povećavanju vidljivosti i razumevanja evropskog turizma, a od skoro, zbog njegove složenosti, posmatra ga samo u njegovoj najužoj definiciji, a ne kao fenomen koji utiče na mnoge delove ekonomske i socijalne proizvodnje. Svake godine, počev od 2002. , održava se Godišnji evropski turistički forum čiji su domaćini države članice i to svake godine druga. Organizovan je u uskoj saradnji sa Komisijom , državama članicama i evropskom turističkom industrijom. Organizovanje Foruma u nekoj od novih država članica (Mađarska 2004. , Malta 2005. i Kipar 2006.) daje dodatnu vrednost ovom događaju.

Komisija će nastaviti sa radom i uskom saradnjom sa svim učesnicima procesa u cilju :

- da se osigura da raspravljana pitanja budu relevantna za trenutni kontekst
- povećavanja vlasničkog dela u Forumu koji drže vlasnici uloga iz oblasti turizma
- razvoja promocije ovog događaja širom Evrope

Takođe, jedan broj “Council Presidencies” je počeo sa organizovanjem sastanaka ministara turizma, i to u vidu posebnih konferencija i skupova ili u koorganizaciji sa Evropskim turističkim forumom i zemljama domaćinima. Ovakva dešavanja su značajna budući da omogućavaju bliske kontakte između donosioca odluka i preduzetnika, stavljaju akcenat na konkretna pitanja i omogućuju promociju evropskog turizma. Komisija će nastaviti da aktivno podržava ovakve inicijative i da ohrabruje predsedavajuće da čine isto.

5.4 PERCEPCIJA JAVNOG MNJENJA U EU O TURIZMU

Brži “Eurobarometer” pregled “Pregled stavova koje Evropljani imaju o turizmu” je usmeren na prikupljanje gledišta građana, detalja o odmorima i putovanjima u 2007. i 2008. i njihovih planova povodom odmora u 2009.

Terenski rad se odvijao od 14. do 18. februara 2009. Intervjuisano je preko 27 000 nasumično odabranih građana starosti najmanje 15 godina iz 27 zemalja članica EU.

Turizam je dinamična i rastuća industrija – do preokreta u njegovu korist došlo je između 1999. i 2002. U 2004. , strani turisti su proveli više od 860 miliona noćenja u evropskim smeštajima.

Uglavnom dominiranjem “SME” , njegovi računi su 4% komunitarnog bruto domaćeg proizvoda, sa oko 2 miliona preduzeća koja zapošljavaju 4% od ukupne radne snage (i reprezentuju otprilike 8 miliona radnih mesta) . Kada se uzmu u obzir veze sa drugim sektorima, učešće turizma u bruto domaćem proizvodu je oko 11% i ono obezbeđuje zaposlenost veću od 12% od ukupne radne snage (24 miliona radnih mesta) .

Osim rasta i stvaranja radnih mesta, turizam igra značajnu ulogu u razvoju ogromne većine evropskih regija. Infrastruktura koja je stvorena za turizam sa namerom učestvuje u lokalnom razvoju, a radna mesta su stvorena ili sačuvana čak i u industriji ili poljoprivredi, kao i u zaostalim urbanim sredinama.

Održivi turizam igra glavnu ulogu u očuvanju i povećanju kulturnog i prirodnog nasleđa u sve većem broju oblasti, počev od umetnosti do lokalnih kuhinja, zanata ili očuvanja biodiverziteta. Ovo je navelo Komisiju i veleposednike u turizmu da rade na elaboriranju Evropske Agende 21 o turizmu.

Novi politički pristup je stvoren, povezujući turizam sa zahtevima Lisabonske strategije, što bi trebalo da stimuliše evropsku konkurentnost i rast.

Obnovljena politika turizma, predstavljena od strane Komisije 2006. , ima za cilj da pomogne industriji da se suoči sa brojnim izazovima promovisući konkurentnost uopšte. Ovi izazovi obuhvataju suočavanje sa sve starijom evropskom populacijom; rastom spoljne konkurentnosti, zahtevima potrošača za više specijalizovanim turizmom i potrebom da se razvije više održiva i ekološki prijateljska praksa. Revidirana politika zahteva da se stvori više boljih radnih mesta stvaranjem uslova koji će pomoći turizmu da se snažno razvija u budućem periodu.

Komisija “Tourism Unit” ima za cilj da dalje razvije dijalog i partnerstvo sa preduzetnicima u industriji radi dobrobiti celog sektora, kao i da promoviše veće razumevanje uloge koju turizam igra u evropskom životu.

Aktivnosti prezentovane u vezi sa tim ciljem su :

- promocija konkurentnosti i održivosti evropskog turizma
- poboljšanje regulacije okoline za turizam
- povećavanje razumevanja i vidljivosti turizma i
- podrška promovisanju evropskih destinacija. (9)

(9) kompletna dokumentacija (od tačke 5 do tačke 6) preuzeta sa site-a Evropske Unije www.europa.eu.int

(slika 3, tipična granica unutar zemalja Šengenskog sporazuma)

6. INICIJATIVA EVROPSKE KOMISIJE ZA ODRŽIVIM RAZVOJEM TURIZMA

Održivi turizam

Evropska Komisija je usvojila i publikovala izveštaj "Osnovni pravci održivosti evropskog turizma" - dokument koji je osnova za vođenje politike u okviru razvoja turizma u Evropskoj Uniji. Evropska Komisija je pozvala na akciju u celoj Evropskoj Uniji u cilju unapređivanja ekonomske, društvene i environmentalne održivosti evropskog turizma.

"Osnovni pravci održivosti evropskog turizma" naglašavaju potrebu za obezbeđivanjem konzistentnosti različitih politika u okviru zajednice i mera koje utiču na održivost turizma i konkurentnost ove privredne grane. Oni takođe pozivaju na proaktivnu saradnju između turističkih preduzeća, turističkih destinacija i nacionalnih, regionalnih i lokalnih organa vlasti, kako bi se suočili sa izazovima kao što su povećana tražnja i promena preferencija uz istovremeni rast prihoda.

Potrebno je težnju ka održivosti usmeriti ka društvenoj odgovornosti turističkih preduzeća, ka mogućnosti da svi građani učestvuju u turizmu, ka dobrim mogućnostima za zapošljavanje u ovom sektoru i koristima od turističkih aktivnosti za lokalne zajednice. Ovo takođe povlači za sobom očuvanje evropskog kulturnog integriteta i obuhvata pitanja životne sredine i zaštitu lokaliteta baštine kroz mere vezane za turizam. Da bi se stimulisali napor u ovoj oblasti, Komisija namerava da osnuje Grupu za održivost turizma (Tourism Sustainability Group) u kojoj će predstavnici svih teritorijalnih i administrativnih nivoa postaviti smernice za sektor turizma.

Inicijative u celoj Evropskoj Uniji obuhvataju:

- Stimulisanje koherentnog i efikasnog doprinosa politika Evropske Unije i komplementarnih mera u oblasti turizma;
- Aktivno učešće u globalnim i međunarodnim procesima, međupovezivanje sa međunarodnim vladinim telima i objedinjavanje aktivnosti glavnih međunarodnih subjekata;
- Primenu i promociju principa dobrog upravljanja;
- Pomoć evropskim, nacionalnim, regionalnim i lokalnim privatnim i javnim učesnicima da preuzmu svoju odgovornost za održivost turističkog privređivanja.

Grupa za održivost turizma treba da napravi nacrt detaljnog okvira za akciju, koji treba da rasporedi specifične aktivnosti na pojedine grupe učesnika. Specifične inicijative, potpomognute odgovarajućim informacionim instrumentima i mrežama, uključice i aktivnosti koje se odnose na obrasce potrošnje u turizmu i šire na održivost u turistički značajnim proizvodnje, prodaje i u destinacijama. U opštem kontekstu, namera Evropske Unije je da utiče da se održivost turizma odnosi na politike privredne podrške zemljama u razvoju. Ona takođe teži za jačanjem saradnje u oblasti održivosti turizma sa telima Ujedinjenih nacija i ostalim međunarodnim organizacijama. Ova inicijativa je konkretan nastavak jedne od deset mera koje je Komisija objavila u svom dokumentu “Saradnja za budućnost evropskog turizma”, usvojenom pre dve godine. ⁽¹⁰⁾

(10) centar za odgovorni I održivi razvoj turizma www.cenort.rs

7. PROGRAMI EVROPSKE KOMISIJE I UTICAJ NA TURIZAM SRBIJE

IPA Program prekogranične saradnje Rumunije i Srbije 2007-2013

‘IPA Program prekogranične saradnje Rumunije i Srbije’ dobija pomoć od Zajednice iz sredstava komponente za prekograničnu saradnju Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA)

7.1 OPŠTI PREGLED

Evropska komisija je 27. marta 2008. godine odobrila Program prekogranične saradnje Rumunije i Srbije za period 2007-2013, koji je usvojen u okviru komponente za prekograničnu saradnju Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA) i sufinansira se iz njenih sredstava. Ovaj program je nastavak ranijeg Programa susedstva 2004-2006. On obuhvata pomoć Zajednice posebnim regionima Rumunije i Srbije koji se pružaju duž granice između ove dve zemlje: rumunskim okruzima Timiș, Caraș-Severin i Mehedinți, i srpskim okruzima Severno-Banatski, Srednje-Banatski, Južno-Banatski, Braničevski i Borski.

Sredstva koja je Komisija dodelila za realizaciju ovog programa za period 2007-2009. iznose oko 19 miliona evra. Uz dopunska sredstva u iznosu od oko 3,3 miliona evra koje će obezbediti pomenute države, ukupna vrednost ovog programa će biti približno 22,3 miliona evra.

7.2 CILJ I SVRHA OVOG PROGRAMA

Opšti cilj ovog programa je korišćenje zajedničkih prekograničnih projekata i zajedničkih postupaka od strane interesnih grupa iz Rumunije i Srbije kao osnove za postizanje uravnoteženijeg i održivijeg društveno-ekonomskog razvoja u graničnoj oblasti između Rumunije i Srbije.

Zemlje učesnice su izdvojile dva zasebna cilja ovog programa: Povećanje opšte ekonomske konkurentnosti u graničnoj oblasti. U ovom segmentu, cilj je izrada usaglašenog i zajednički dogovorenog okvira za partnere iz Rumunije i Srbije, koji treba da bude sredstvo za ostvarivanje dobiti putem dodatne vrednosti koja se stvara zajedničkim aktivnostima, rešavanjem zajedničkih pitanja koja utiču na konkurentnost i pružanjem podrške za mere koje će pomoći da se postigne veća konkurentnost u graničnoj oblasti u celini.

Poboljšanje kvaliteta života zajednica u graničnoj oblasti. U ovom segmentu cilj je rešavanje pitanja putem primene zajedničkih mera koje imaju izrazit prekogranični karakter (npr, prekogranični uticaj na životnu sredinu) i/ili kada je poboljšanje kvaliteta života sa obe strane granice sprečeno brojnim faktorima.

7.3 OČEKIVANI UTICAJ INVESTICIJA

Zemlje učesnice su definisale niz pokazatelja koji se mogu primeniti na sve prioritete programa i koji će omogućiti ocenu napretka tokom realizacije programa. Rezultati će se meriti u pogledu prekograničnog kretanja ljudi i robe, osnivanja firmi, stope zaposlenosti, nivoa zagađenja, stepena svesti o značaju zaštite životne sredine, itd.

Program će se realizovati putem jedne pojednostavljene strukture koja obuhvata tri osnovna prioriteta, kao i prioritet vezan za 'tehničku pomoć'.

A) Ekonomski i društveni razvoj [približno 50% ukupnog finansiranja]

Za potrebe ovog prioriteta rešavaće se pitanja koja se odnose na povezanost, konkurentnost i seoski razvoj. Ciljevi ovog prioriteta su sledeći:

Pomoć lokalnim/regionalnim ekonomskim i društvenim infrastrukturama. Lokalne i regionalne inicijative će biti usredsređene na ekonomsku/društvenu infrastrukturu, uključujući i komunalna preduzeća i društvene/obrazovne institucije, i izradu studija izvodljivosti/ekonomske opravdanosti, kao i na druge pripremne radnje za velike investicione poduhvate koji treba da se finansiraju iz sredstava drugih programa. Ostvariće se integrisane lokalne saobraćajne veze koje ne ugrožavaju životnu sredinu, uključujući i poboljšanja lokalnog drumskog saobraćaja i multimodalnih kapaciteta radi većeg logističkog kapaciteta i efikasnosti u graničnoj oblasti.

Razvoj turizma, zajedno sa jačanjem stvarnog identiteta ove granične oblasti kao turističke destinacije. Otvoriće se nove, i nadograditi i poboljšati postojeće turističke atrakcije, i sprovede se promotivne i marketinške aktivnosti u znak podrške inicijativi za promovisanje identiteta ove regionalne granične oblasti kao turističke oblasti. Posebna pažnja će se posvetiti inicijativama koje se zasnivaju na eksploataciji potencijala za zdravstveni eko-turizam, kulturni turizam i banjski turizam, kao i korišćenju/razvoju nacionalnih parkova.

Podsticanje razvoja malih i srednjih preduzeća (SME). Planovi pomoći će omogućiti da se poboljša razvoj marketinga i poslovanja, što se odnosi i na poljoprivredu. SME će osmisliti zajedničke prekogranične proizvode i usluge sa jasnim prekograničnim identitetom. Pružaće se savetodavne usluge radi pomoći SME preduzećima da osmisle udružene poslovne aktivnosti.

Pomoć sa ciljem većeg stepena naučno-istraživačkog rada i rada na razvoju i inovacijama (RD&I) i primene inovacija u graničnoj oblasti. Planovi pomoći će podsticati razvoj RD&I, naročito kada su u pitanju partnerstva između univerziteta i firmi čiji je cilj transfer tehnologija, centri za inovacije i druge inicijative. Posebna pažnja će se pokloniti aktivnostima koje imaju za cilj stimulaciju zajedničkih poduhvata na polju inovacija i RD&I u svim sektorima, sa naglaskom na projekte koji podstiču šire usvajanje inovativnih pristupa u poslovanju.

B) Životna sredina i sprečavanje kriznih situacija [približno 26% ukupnog finansiranja]

Ovaj drugi prioritet uzima u obzir čitav niz opštih pitanja sa kojima se suočavaju zajednice sa obe strane granice u pogledu životne sredine i sprečavanja kriznih situacija i koja zahtevaju zajedničke aktivnosti kako bi se postigli značajni i održivi rezultati.

Ciljevi ovog prioriteta su sledeći:

Poboljšanje sistema i pristupa za izlaženje na kraj sa prekograničnim izazovima vezanim za životnu sredinu, njenu zaštitu i upravljanje (uključujući i kampanje za buđenje svesti i informisanje, kurseve obuke u oblasti zaštite životne sredine i spremnosti za suočavanje sa kriznim situacijama). Sprovede se istraživanja i pripremne aktivnosti (npr. studije izvodljivosti/ekonomske opravdanosti). Istovremeno, poboljšaće se primena nacionalnih zakonodavnih okvira i zakonodavnih okvira EU koji regulišu zaštitu životne sredine i sprečavanje kriznih situacija, kao i koncepcija posebnih prekograničnih postupaka u kriznim situacijama i zajednički sistemi uprave (poplave, zdravstvo, ispravnost prehrambenih proizvoda).

Razvoj i primena efikasnih strategija za rešavanje pitanja otpada i otpadnih voda. Biće obezbeđena pomoć za razvoj, ažuriranje i primenu zajedničkih prekograničnih strategija/planova aktivnosti za rešavanje pitanja otpada i otpadnih voda.

Efikasniji sistemi i pristupi koji se odnose na spremnost za krizne situacije (uključujući i sledeće aspekte: sprečavanje/kontrolisanje poplava, ispravnost prehrambenih proizvoda i zdravstvena pitanja). Osmisliće se i sprovedi aktivnosti na obuci i edukaciji, kao i informativne kampanje o životnoj sredini i spremnosti za rešavanje kriznih situacija. Stručna znanja relevantnih kadrova će biti veća kako bi se osigurala bolja reakcija u slučaju kriznih ekoloških situacija. Izradiće se studije izvodljivosti/ekonomske opravdanosti i sprovedi i druge pripremne aktivnosti za velike investicione poduhvate koji treba da se finansiraju iz sredstava drugih programa.

C) Unapređenje društvene razmene između zajednica [približno 14% ukupnog finansiranja]

Od suštinskog je značaja da se u okviru trećeg prioriteta osmisle aktivnosti za proširivanje i produbljivanje stepena angažovanosti zajednica sa obe strane granice na polju redovnih aktivnosti. U tom cilju, u okviru trećeg prioriteta treba realizovati sledeće: Pomoć razvoju građanskog društva i lokalnih zajednica. Ostvariće se jače društvene i kulturne veze između zajednica u graničnoj oblasti i preduzeće se zajedničke aktivnosti na izgradnji kapaciteta vezanih za građansko društvo.

Poboljšanje lokalne uprave u pogledu pružanja lokalnih usluga zajednicama u graničnoj oblasti. Izradiće se zajednički planovi i strategije lokalnog razvoja u posebnim oblastima i sprovede se aktivnosti na polju obuke i izgradnje kapaciteta za lokalne institucije i NVO u cilju postizanja bolje lokalne uprave i pružanja usluga.

Jačanje obrazovne, kulturne i sportske razmene. Programi obrazovne i kulturne/sportske razmene i zajedničke obrazovne/kulturne/sportske aktivnosti će imati za cilj podsticanje širenja dobre prakse od 'naprednih centara' ka manje razvijenim delovima granične oblasti.

Jačanje društvene i kulturne integracije u graničnim područjima. Zajedničke aktivnosti na izgradnji kapaciteta će biti osmišljene za organizacije građanskog društva i lokalne organizacije.

ZAKLJUČAK

Kompleksnost turizma i široka raznolikost angažovanih učesnika zahtevaju saradnju svih preduzetnika u planiranju i implementaciji evropske politike i mera koje ona donosi. Komunitarne institucije, nacionalne administracije, profesionalne organizacije, poslodavci i zaposleni, nevladine organizacije i istraživači bi trebalo da izgrade partnerstvo na svim nivoima u cilju poboljšanja konkurentnosti i demonstracije značaja evropskog turizma. Razvoj saradnje i partnerstva u okviru renovirane politike može biti redovno analiziran tokom Evropskih turističkih foruma.

Ovakva komunikacija nam pokazuje šta i kako Komisija namerava da učini u oblasti turizma unutar okvira EU u cilju boljeg iskorišćavanja razvoja i poslovnih potencijala na održiv način. Ona nam takođe ukazuje na put kojim bi razni preduzetnici mogli biti uključeni u komunitarne aktivnosti. Ovakva obnovljena politika u skladu je sa svim glavnim aspektima kreiranja evropske politike i omogućuje konstruktivnu saradnju svih zainteresovanih strana.

Potvrda njenog uspeha zavisiće od odgovora i stepena aktivnog učesća preduzetnika. Evropa je jedna od najposećenijih svetskih destinacija : zapravo, 6 zemalja članica EU su u svetskih prvih 10 destinacija. Stoga nije ni iznenađujuće da je ovaj sektor od izuzetnog značaja za evropsku ekonomiju. Turizam je heterogen sektor, koji u sebi obuhvata veliku raznovrsnost službi i profesija, povezan je sa mnogim drugim ekonomskim aktivnostima kao i sferom političkog delovanja.

Evropa se mora dalje razvijati u pravcu održivosti destinacije, i povećanju konkurentnosti na svetskom nivou. A to će uspeti samo međusobnom saradnjom države, privatnih preduzetnika i Evropske Komisije ,kroz razne akcije i programe i uz veću brigu o prirodnim resursima.Evropski turizam se može dalje, bolje i više razviti samo uz savesno poslovanje svih subjekata u turizmu.

Očuvanjem prirodnih i kulturnih resursa Evrope, dolazi do veće posećenosti ove turističke regije , do boljeg razvoja turizma konkurentnosti. A u nerazvijeni turističkim oblastima sa pogodnim prirodnim i kulturnim resursima, u kojima će se primenjivati specifični programi i akcije od strane svih subjekata uključenih u turizam, dolaziće do povećanja zaposlenosti i standarda lokalnog stanovništva, a samim tim i do jače i stabilnije Evrope.

LITERATURA:

Knjige:

- prof dr Gordana Gasmi „Pravo I institucije Evropske Unije,, - Beograd 2007.
- prof dr Turčinović I. „Pravo Evropske Unije,, - Beograd 2003.
- Vukadinović R.. „Pravo Evropske Unije,, centar za pravo EU ,pravnog fakulteta u Kragujevcu, Kragujevac 2006.
- dr Stefanović Z. „Pravo Evropske Unije,, - moć knjige ,Beograd 2003.
- Dr. Goran Obradovoć I Milan Jevtić „Značajni aspekti radnog prava Evropske Unije,, - Beograd 2008.
- Oli Ren „Budući dometi Evrope,,
- prof. dr Unkivić S. I prof. dr Zečević B. „Ekonomika turizma,, -Ekonomski fakultet, Beograd 2005.
- prof. dr Popesku J. „Marketing u turizmu,, - Beograd 2005.
- prof. dr Gordana Gasmi „Reforme Evropske Unije,, - Beograd 2004.
- Zečević Slobodan „Evropska unija I pravo,, - institucije I pravo, Fakultet za internacionalni menadžment 2001.
- Thomas Hartly „Foundations of Community Law,, - Oxford 1998.

Internet izvori:

- www.europa.eu.int
- www.projuris.org
- www.cenort.rs
- www.minttu.sr.gov.yu